

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра журналістики та філології

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Володимир САДІВНИЧИЙ
_____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми Журналістика
на тему:
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ТВОРЧІСТЬ: ДОБІРКА АВТОРСЬКИХ
ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ

Artificial intelligence and creativity: a selection of journalistic materials

Здобувачки групи ЖТ-01/1   Хоби Юлії Михайлівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело.

_____ Юлія ХОБА

Керівник: асистент кафедри журналістики та філології СумДУ,
доктор філософії з журналістики Марина САДІВНИЧА _____

Хоба Ю. М. Штучний інтелект і творчість: добірка авторських журналістських матеріалів : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец. : 061 – журналістика / наук. керівник М. В. Садівнича. Суми : СумДУ, 2024. 44 с.

Анотація. Кваліфікаційна робота присвячена створенню добірки авторських журналістських матеріалів, у яких висвітлюються проблеми взаємодії штучного інтелекту (ШІ) та творчості. У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти використання ШІ у різних сферах творчої діяльності, таких як мистецтво, музика, література. Аналізуються сучасні алгоритми машинного навчання, нейронні мережі та інші технології, які сприяють генеруванню нових ідей та художніх творів.

Особливу увагу приділено питанням співпраці між людиною та ШІ, етичним аспектам використання штучного інтелекту в творчому процесі, а також потенціалу ШІ для розширення меж людської креативності. У роботі наведено приклади успішних і невдалих проєктів, де ШІ виступає як інструмент для створення нових художніх форм. Визначено, що ШІ має значний потенціал для стимулювання творчих процесів і може стати невід'ємною частиною сучасного мистецтва та культури. Водночас, важливо враховувати етичні та соціальні виклики, пов'язані з інтеграцією ШІ в творчі сфери. Робота містить посилання на 29 джерел. Обсяг роботи складає 44 сторінки.

Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком технологій штучного інтелекту та їх широким застосуванням у творчих сферах. У сучасному світі ШІ не лише автоматизує рутинні завдання, а й стає потужним інструментом для створення інноваційних продуктів і художніх творів. Вивчення можливостей ШІ у творчому процесі є важливим для розуміння його потенціалу та обмежень, а також для розробки нових методів співпраці між людиною і машиною. Сфера застосування інформаційного продукту – поширення матеріалів у мережі Інтернет.

Ключові слова: штучний інтелект (ШІ), нейромережа, творчість, етичні аспекти, інструменти, технології, розвиток, мультимедійні продукт.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	7
1. Обґрунтування інформаційного продукту	7
1.1. Опис спеціалізованої задачі, яка вирішується у кваліфікаційній роботі	7
1.2. Аналіз матеріалів прямих та непрямих конкурентів	9
1.3. Обґрунтування методики, обраної концепції, праць, на яких ґрунтується робота	13
2. Специфікація виконаної роботи.....	17
2.1. Авторська ідея	17
2.2. Інформаційний привід	19
2.3. Цільова аудиторія	20
2.4. Характеристика джерел фактів та інформації	21
2.5. Прогнозовані результати втілення	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ	27
ВИСНОВКИ	41
ДОДАТКИ	43

ВСТУП

Штучний інтелект (ШІ) стає все більш важливою частиною нашого життя, проникаючи в різні галузі науки, техніки та мистецтва. Сучасні досягнення в області ШІ дозволяють машинам виконувати завдання, які раніше вважалися винятково людськими прерогативами. Однією з таких сфер є творчість – процес створення чогось нового та оригінального, що включає в себе музику, образотворче мистецтво, літературу та інші форми художнього вираження.

Опанування штучного інтелекту має кілька важливих аспектів. По-перше, технологічний розвиток: ШІ стрімко розвивається і вже сьогодні впливає на різні сфери людської діяльності, зокрема, творчість. Вивчення його взаємодії та мистецтва дозволяє зрозуміти, як технології змінюють наші підходи до творчої діяльності та які нові можливості вони відкривають. Наступне – це культурні зміни, оскільки використання ШІ у творчих процесах впливає на культурний контекст, створюючи нові форми та формати, змінюючи уявлення про творчість. Це дає змогу дослідити, як зміни у технологіях можуть впливати на культурні та соціальні норми. І заключним питанням в актуальності є етичні норми. Використання ШІ у творчості порушує важливі етичні питання, такі як авторство, інтелектуальна власність і моральна відповідальність. Ці проблеми стають все більш поширеними у зв'язку з тим, що ШІ створює роботи, які важко відрізнити від продуктів творчості людини. Тож, **актуальним** для сучасних медійників є не лише розуміння принципів функціонування штучного інтелекту, але й висвітлення різних аспектів розвитку та застосування ШІ, роз'яснення широкій громадськості особливостей нової технології, акцентування уваги на можливостях та викликах, пов'язаних із розвитком ШІ.

Метою роботи є створення добірки матеріалів, що розкриють питання можливостей і обмежень ШІ у сфері творчості, впливу технології на різні форми мистецтва, а також оцінки перспектив розвитку ШІ в контексті творчої діяльності.

Для досягнення мети маємо виконати такі завдання:

- Проаналізувати сучасні технології ШІ та їх використання для генерування творів мистецтва і роботи журналіста.
- Дослідити приклади успішних проєктів, де ШІ виступає співавтором або самостійним творцем.
- Вивчити етичні аспекти використання ШІ у творчості.
- Створити власну добірку матеріалів, що порушують проблему співіснування штучного інтелекту і творчості.

Авторський задум інформаційного продукту за темою «Штучний інтелект і творчість» полягає у тому, щоб дослідити та пояснити в авторських журналістських матеріалах, як саме працює штучний інтелект, які задачі він здатен вирішувати. Одним із ключових аспектів роботи є розгляд етичних і соціальних проблем, що виникають у процесі інтеграції ШІ в сферу творчості. Чи може штучний інтелект замінити людську творчість чи, навпаки, стати потужним інструментом для розширення можливостей художників, музикантів, письменників та інших творців. Ці питання стають дедалі більш актуальними, оскільки технології стрімко розвиваються, а межа між людською та машинною творчістю стає все менш чіткою. Крім того, в роботі розібрані конкретні приклади використання ШІ в різних формах мистецтва, що дозволяє зрозуміти, як ці технології змінюють творчий процес і результати роботи митців.

Таким чином, кваліфікаційна робота продемонструє низку прикладів впровадження ШІ у творчі процеси, а також власний досвід роботи з неймережами та створені ними мультимедійні продукти.

Практичне значення полягає у демонстрації власно створених продуктів за допомогою штучного інтелекту, щоб показати наскільки наразі розширилися можливості таких інструментів, та що можна створити з їх допомогою. Також у роботі представлено корисні поради, сформовані на базі проаналізованих матеріалів, які допоможуть навчитися розрізняти/підозрювати, що робота перед вами зроблена за допомогою неймереж.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з пояснювальної записки, інформаційних продуктів, де представлені різні формати текстових, аудіо- та відеоматеріалів, висновків, списку використаних джерел (29 позицій), творчого доробку. Загальний обсяг роботи – 44 сторінки.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Обґрунтування інформаційного продукту

1.1 Опис спеціалізованої задачі, яка вирішується у кваліфікаційній роботі

У сучасному світі штучний інтелект набирає все більшу популярність. Досі тривають суперечки про те, чи принесе він шкоду людству, чи навпаки, полегшить різні види діяльності. Винахідник Ілон Маск [1] та голова корпорації «Майкрософт» Білл Гейтс [2] застерігають від розробки штучного інтелекту, але інші вчені і відомі особистості, такі як Марк Цукерберг, програміст і засновник мережі Фейсбук, навпаки бачать користь для всього людства у застосуванні штучного інтелекту [3]. Тим часом, відомий робот-гуманоїд Софія, створена на основі штучного інтелекту, навчається, жартує і дає інтерв'ю, в яких виражає бажання мати родину, як у людей [4]. Тож, як можна побачити, дійти спільного висновку навряд вийде.

Факт полягає у тому, що сучасний світ переживає стрімкий розвиток технологій, і штучний інтелект (ШІ) стає невід'ємною частиною багатьох аспектів життя, включно з творчими процесами. Однак, впровадження ШІ у сферу творчості ставить низку серйозних питань і викликів, що потребують вирішення.

Тож, для початку важливо розібратися, що таке штучний інтелект. Науковиця К. Максимчук дає таке визначення поняттю штучний інтелект: «це штучно створена людиною система, здатна обробляти інформацію, яка до неї надходить, пов'язувати її із знаннями, якими вона вже володіє, і відповідно формувати своє власне уявлення про об'єкти пізнання» [5, с. 120]. Однак, це далеко не єдине визначення. Щоб скласти повне розуміння того, що таке «Штучний інтелект», пропонується розглянути й інші визначення.

У своїй роботі науковиця О. Панухник зібрала низку визначень поняття «Штучний інтелект» [6, с. 5]. Розглянемо кілька з них:

«Штучний інтелект – це наука та технологія створення інтелектуальних машин, в особливості інтелектуальних комп’ютерних програм. ШІ пов’язаний із завданням використання комп’ютерів для розуміння людського інтелекту, але не обов’язково обмежується біологічно правдоподібними методами» (Дж. Маккарті, 1956 р.) [7].

«Штучний інтелект – набір наук, теорій і методів, метою яких є машинне відтворення когнітивних здібностей людини. Сучасні розробки спрямовані на те, щоб мати можливість довірити машині виконання складних завдань, які раніше були делеговані людині» (Рада Європи, 2021 р.) [8]

«Штучний інтелект – це технології опрацювання інформації, котрі об’єднують моделі та алгоритми, які забезпечують здатність навчатися та виконувати когнітивні завдання, що призводить до таких результатів, як прогнозування та прийняття рішень у матеріальному та віртуальному середовищах. Системи штучного інтелекту розроблені для роботи з різним ступенем автономності за допомогою моделювання та представлення знань, використання даних і обчислення кореляцій» (ЮНЕСКО, 2021 р.) [9].

Як можемо побачити, визначення сформульовані по-різному, однак у них є спільне. Штучний інтелект – це технологія, що здатна навчатися, але для цього вона обов’язково використовує вже створені дані. Проте, варто розуміти, що сам штучний інтелект це алгоритм даних, а не просто технічний комп’ютер. На питання журналістів Радіо Свобода «Чи можна буде вимкнути штучний інтелект у будь-який момент?», керівник мережі Центрів робототехніки «Ботеон» Олексій Резніченко зазначає: «Треба визначитись, що ми розуміємо під визначенням «штучний інтелект». Якщо це якийсь алгоритм, який розвивається та розповсюджується мережею самостійно – як це можна вимкнути? Ніяк» [10].

Таким чином, штучний інтелект, як відповідна алгоритмічна модель когнітивних функцій людського мозку, яка обробляє вхідну інформацію, що надходить із його зовнішнього та внутрішнього середовища. Цей процес

відбувається на основі знань, попередньо завантажених у ШІ або набутих ним у процесі саморозвитку та самонавчання.

Тож, що це означає для людства? Штучний інтелект – помічник чи ворог? Як зміниться життя людини із поширенням цієї технології? – дискусійні питання, що потребують змістовного вивчення та аналізу. Наразі зрозуміло лише одне, нам потрібно вчитися співіснувати з технологією штучного інтелекту, розбиратися в її особливостях та можливостях.

1.2 Аналіз матеріалів прямих та непрямих конкурентів

Одне з головних питань сьогодення полягає у тому, чи може штучний інтелект «генерувати» твори мистецтва, літератури та музики, які відповідатимуть високим стандартам якості та автентичності, притаманним людській творчості. Важливо визначити, чи можна вважати отримані ШІ результати оригінальними роботами або ж вторинними імітаціями. Питання етики використання ШІ у творчих процесах теж залишається відкритим. Як мають розподілятися авторські права на твори, створені за допомогою ШІ? Чи є морально прийнятним використання ШІ-роботів без вказівки його участі?

Актуальним наразі є й питання, що використання штучного інтелекту може призвести до змін на ринку праці, зокрема у творчих професіях. Існує занепокоєння, що штучний інтелект здатен витіснити художників, письменників, музикантів та інших творчих працівників. Це питання вимагає аналізу та розробки стратегій адаптації.

Розвиток технологій відкрив нові можливості для митців, музикантів, письменників та дизайнерів, але також приніс із собою низку викликів та ризиків. У роботі ми розглянемо, як ШІ впливає на творчий процес, аналізуючи в матеріалах його переваги та потенційні загрози.

У матеріалі «Економія – понад \$100 000. Штучний інтелект заощадив Ajax Systems до 40% на перекладачах та акторах дубляжу для щорічного Special Event. Кейс використання ШІ» (Forbes Ukraine, 21.12.23) розповідається про Special

Event, який щороку організовується українською продуктовою ІТ-компанія Ajax Systems. У 2023-му компанія відмовилася від послуг 22 перекладачів та редакторів перекладацького бюро і 10 акторів дубляжу. Переклад, озвучку й субтитри делегували штучному інтелекту [11]. Аналізуючи матеріал, можемо сказати, що з одного боку використання технології значно пришвидшило та здешевило роботу, оскільки не потребувало пошуку та підбору виконавців та безпосереднього запису, що є доволі витратною справою. З іншого – постає питання людської праці та робочих місць, які поступово вже замінює штучний інтелект.

Наступним схожим прикладом використання штучного інтелекту для бізнесу стала мексиканська версія чоловічого журналу Playboy – на обкладинку номера помістили знімок моделі, що був згенерований нейромережею [12]. У цьому ж номері видання опублікувало інтерв'ю з моделлю, яка отримала ім'я Саманта Еверлі. І здавалося б, що це можна вважати експериментом, проте, як відомо, акаунт Саманти в одній із соціальних мереж налічує близько 120 тисяч підписників, тож, очевидно, що «штучна» модель є доволі популярною. Тож, постає питання, скільки знадобиться часу, щоб повністю замінити реальних фотомоделей штучним інтелектом.

Однак, вважаємо, що панікувати з цього приводу також не варто, адже, якщо вірити словам експертів, ми всі давно живемо у світі, сповненому штучного інтелекту. Наприклад, у матеріалі Радіо Свобода «Що може зробити зі світом штучний інтелект?» [10], засновник та керівник мережі Центрів робототехніки «Ботеон» Олексій Резніченко пояснює: «Розробки, які використовують «ботів» у своїй роботі, вже зараховують до штучного інтелекту. У телефонах є така функція, як розпізнавання обличчя. Там використовуються алгоритми, які навчаються і які можуть вести базу кількох людських обличчя. Звісно, людське обличчя може змінюватися, але програма навчається і здатна розпізнати його за будь-якого освітлення, або в залежності від змін – з бородою чи вусами. Є такі застосунки і програми, як чат-боти, які працюють із людиною. Вони

використовуються в багатьох компаніях в Україні на перших етапах звернення клієнта».

Та, враховуючи стрімкий розвиток ШІ, потрібно чітко усвідомлювати гострі ризики та можливі проблеми. Проникнення у виробництво штучного інтелекту може підвищити вразливість автоматизованих, автономних машин, а також збільшити ймовірність великомасштабних порушень у роботі та збитків, особливо в сферах критично важливої інфраструктури. Як приклад, можна навести новину 2017 року про систему чат-ботів компанії Facebook, котра використовувалась для спілкування з живими людьми, але поступово чат-боти почали обмінюватися повідомленнями лише між собою. Зміст цього листування був незрозумілий навіть розробникам ботів, тому таку функцію довелося вилучити з можливостей Facebook для запобігання непередбаченим наслідкам [13].

Штучний інтелект сьогодні можна вважати однією з найважливіших галузей сучасних технологій. Оскільки ця галузь ще доволі молода, цікаво спостерігати за її розвитком, адже темпи поширення ШІ просто вражають. Безсумнівно, штучний інтелект здатен відкрити абсолютно нові можливості для розвитку різних сфер діяльності суспільства. Використання ШІ наразі суттєво спрощує різні форми праці людини, але викликає занепокоєння, чи не зможуть вони повністю замінити окремі види людської діяльності в майбутньому, зокрема – продукти творчості.

Як зазначав Р. Еннан: «Творчість – це процес людської діяльності, що створює якісно нові матеріальні та духовні цінності. При цьому види творчості визначаються характером творчої діяльності (творчість винахідника, організатора, наукова, художня творчість)». Як зазначає науковець, творчий характер може бути притаманний будь-якій діяльності та може проявлятися як у духовному, так і в матеріальному виробництві. Разом з тим, Р. Еннан звертає увагу на те, що «у спеціальному значенні творча діяльність є не матеріально-виробничою, а духовною. Творчою є розумова (інтелектуальна) діяльність, яка завершується створенням нового, творчо самостійного результату у сфері науки,

техніки, літератури, мистецтва» [14, с. 3]. Якщо творча діяльність є духовною, вважаємо, що класифікувати продукти, згенеровані ШІ, як продукти творчості, не можна. Тож, імовірно, що саме творчість, у класичному розумінні цього поняття, залишиться винятково людським видом діяльності.

Штучний інтелект наразі активно використовується у різних сферах діяльності, зокрема – в медіа, що викликає неабияке зацікавлення як виробників контенту, так і науковців. Поряд із вивченням механізмів поширення технологій штучного інтелекту, актуальним постають і способи визначення контенту, згенерованого штучним інтелектом.

Одним із популярних трендів, пов'язаних із ШІ, сьогодні є дипфейк – методика синтезу зображення людини, яка зроблена штучним інтелектом. Базується вона на поєднанні та накладенні одних зображень та відео на інші зображення або відеоролики. Такою методикою нещодавно скористалося МЗС України. Воно представило ШІ-аватара на ім'я Вікторія Ші, яка озвучуватиме заяви щодо консульських питань для українців за кордоном. «Цифровий аватар створили на основі реальної людини – української співачки й блогерки Розалі Номбре, яка погодилася стати прототипом для аватара на основі штучного інтелекту» [15]. Використання цифрової особи – це економія часу й ресурсів МЗС, заявив міністр закордонних справ Дмитро Кулеба. За його словами, це не примха, а вимога воєнного часу, яка дозволяє пришвидшувати процеси в роботі відомства [15]. Загалом можна погодитися з цим твердженням, адже у наш час дійсно велика кількість інформації, тому штучний «помічник» допоможе розвантажити живого речника під час резонансних подій, які вимагають довгих включень.

Це був приклад корисного використання ШІ задля полегшення роботи людства. Однак, у медіа вже є опубліковані випадки, коли метод дипфейку використовували задля злодіянь. З початку повномасштабної війни було багато спроб від росіян створити дипфейк відео звернень президента України Володимира Зеленського, на якому він нібито капітулює. Так, ця спроба була недолугою й одразу було помітно, що людина на екрані виглядає неприродньо,

проте технології не стоять на місці. Якщо нормально навчити нейромережу, то можна отримувати реалістичні результати.

Наступний приклад був опублікований на сайті Суспільного про те, що у соціальних мережах Китаю з'явилися відеоролики, в яких представлена росіянка, котра розмовляє китайською, любить Китай і хоче вийти заміж за китайця [16]. Насправді ж виявилася що це 20-річна українка, яка вивчає когнітивні науки в Університеті Пенсильванії, Ольга Лоск. Вона веде канал на YouTube [17], де розповідає про ментальне здоров'я та ділиться своїми філософськими поглядами на життя. І якщо б не її аудиторія, яка помітила дивну активність блогерки в інших соціальних мережах, певно, сама Ольга і не знала б про те, що її особистість використовується. Варто нагадати, що у Китаї ще з січня 2020 року прийняли закон, що забороняє публікувати аудіовізуальні фейки, створені за допомогою штучного інтелекту. За правилами, такий контент повинен містити позначку про те, що його створили через VR або нейромережі [18].

Тож, стає зрозуміло, що з боку розробників передбачені певні закони і намагання врегулювати використання ШІ, проте це не завжди вдається контролювати, оскільки на сьогодні нейромережами можуть користуватися всі охочі.

1.3. Обґрунтування методики, обраної концепції, праць, на яких ґрунтується робота

Розробка власних медіапродуктів, поданих у кваліфікаційній роботі, базувалася на аналізі різних технологій використання штучного інтелекту та використання схожих форматів. А саме: відтворення згенерованого голосу та картинки, для того, щоб наочно продемонструвати використання штучного інтелекту для створення контенту.

ШІ вже зараз здатний генерувати витвори мистецтва, які не відрізняються від створених людиною. Наприклад, системи на основі глибокого навчання, такі як OpenAI GPT-4, можуть писати оповідання, вірші та навіть сценарії для фільмів. Алгоритми, як DALL-E, можуть створювати зображення на основі

текстових описів. Такі можливості відкривають нові горизонти для творчості, але водночас стосуються питання щодо авторства та захисту інтелектуальної власності. Тож, наступним питанням, яке ми порушуємо в роботі, буде авторське право. Відомо, що ця законодавча норма гарантує авторам виняткове право на використання та розпорядження своїми роботами. Однак, коли твори генеруються ШІ, виникає питання: кому належить авторське право на ці твори? На сьогодні законодавство більшості країн не надає однозначної відповіді на це питання. У багатьох юрисдикціях авторське право може належати лише людині. Це означає, що твори, згенеровані ШІ, можуть не підпадати під захист авторського права [19, с.160–163].

Крім правових аспектів, існують і етичні питання. Чи може ШІ вважатися автором у традиційному розумінні цього слова? Чи не знецінює використання ШІ людську творчість? Такі питання викликають гарячі дискусії серед митців, юристів і технологів. Звернувшись до джерел, задля більшого розуміння роботи ШІ, ми можемо побачити таке визначення, що «навчання штучного інтелекту (ШІ) ґрунтується на використанні великих обсягів даних і алгоритмів машинного навчання. Ці алгоритми дають змогу моделі аналізувати дані, виявляти в них закономірності та робити обґрунтовані прогнози або ухвалювати рішення.

На цьому етапі модель штучного інтелекту навчається на підготовлених даних. Модель аналізує дані, виявляє закономірності та навчається на основі цих закономірностей. Навчання може включати ітеративний процес, під час якого модель уточнюється й оптимізується» [20]. Тобто, штучний інтелект навчається та видає нам результати вже на створених до цього даних.

І тут важливим є питання відповідальності за матеріали, створені ШІ. Якщо алгоритм створює контент, який порушує чийсь права або є образливим, хто буде нести відповідальність? Ці запитання потребують чіткого врегулювання. Однак, можна також поставитися до цього питання більш філософськи. Багато художників також навчалися на чужих роботах, надихалися різними ідеями, щось запозичували. Головна проблема полягає у тому, що люди витрачають на відточення своєї майстерності багато років, а штучний інтелект навчається

швидше. Грубо кажучи будь-який художник, який просто вміє технічно гарно малювати – така ж нейромережа, тільки менш ефективна в швидкості навчатися.

Для прикладу можна порівняти Google перекладач та людей-перекладачів. Сьогодні мало хто замовляє собі перекладача для якихось незначних перекладів. Більшість звикли до автоматизованого перекладу, що завжди під рукою, у смартфоні, і на це наразі ніхто не скаржиться, та й сама професія перекладача через це не зникла. Питання у тому, що штучний інтелект – це інструмент, і з появою роботів участь людей змінилась, але не зникла. На кожному етапі еволюції з'являються нові інструменти і тут потрібно вміти адаптуватися.

Доцент кафедри журналістики Чернівецького університету ім. Ю. Федьковича Роман Пазюк на одному з тренінгів для студентів-медійників, стверджував: «Коли я запитую у студентів чи користуються вони чатом GPT, вони якось бояться про це говорити. Але ж я вважаю, що в сучасних реаліях, нам навпаки потрібно навчити наших студентів-журналістів правильно використовувати нейромережу, щоб вона слугувала на користь» [21].

Страх перед ШІ демонструють і співробітники великих компаній. Зокрема, у Forbes опублікували дослідження компанії Microsoft, яке виявило, що співробітники бояться здатися непотрібними, тому мовчать про використання штучного інтелекту для виконання робочих завдань. І це попри те, що 75% офісних працівників користуються ШІ-інструментами [22].

Викладач кафедри мультимедійних технологій і медіадизайну КНУ ім. Т. Шевченка Сергій Шашенко [23] під час Львівського тренінгу для навчання студентів-журналістів OSINT-розслідувань та навчанню роботи з різними типами інструментів на питання: «Чи вбачає він майбутнє інформації у нашому сучасному світі кліпового мислення за швидкою розробкою та в цілому за інфографікою різного типу», відповів: «Я в цьому впевнений. Тенденції вказують на це. Дедалі більше медіа переформатовуються на використання такого формату донесення інформації. І те, що такі швидкі процеси дедалі будуть завойовувати все більше популярності, я в цьому точно не сумніваюся».

Як бачимо, ШІ – це не просто технологія, це інструмент, який ми можемо використати для створення найкращого майбутнього. Він може стати рушійною силою прогресу, якщо навчитися робити це правильно. Однак, митці не дуже радіють таким інноваціям. Так, гільдія авторів США написала відкритий лист до генеральних директорів компаній, що займаються розробкою штучного інтелекту. У листі письменники закликають розробників отримувати згоду авторів перед використанням їхніх творів для «навчання» систем. «Лист підписали понад 8000 авторів, серед яких Маргарет Етвуд, Нора Робертс, Ден Браун, Дженніфер Іган, Луїз Ердріх, Джеймс Паттерсон, Сюзанна Коллінз, Селесте Інґ, Лі Мін-Джин, Ендрю Соломон та інші» [24]. Відомо також, що канадська романістка Мона Авад і американський автор хорорів Пол Трембле подали позов проти OpenAI, компанії, що стоїть за інструментом штучного інтелекту ChatGPT. Вони стверджують, що організація порушила закон про авторські права, використовуючи їхні романи для навчання моделі без дозволу авторів. Авад і Трембле вважають, що їхні книжки, які захищені авторським правом, незаконно «використали для навчання», оскільки чатбот генерував «дуже точні анотації» романів [25].

Таке втручання штучного інтелекту стосується не тільки літератури, а й мистецтва. Збільшення кількості ілюстрацій, створених за допомогою ШІ, може поставити під загрозу традиційний артринок. Оскільки доступ до таких інструментів стає простішим, це в свою чергу може призвести до зниження цінності традиційного мистецтва. Також, ці ілюстрації позбавлені авторського стилю, оскільки генератори обробляють мільйони зображень, а в результаті створюють щось універсальне та середнє.

У 2023 році художниці Сара Андерсен, Келлі Маккернан і Карла Ортіс подали судовий позов, вимагаючи компенсації за завдані збитки від компаній Stability AI, DeviantArt і Midjourney [26]. Вони стверджують, що ці генератори зображень використовували захищені авторським правом матеріали для свого навчання. Крім того, у позові зазначено, що інструменти штучного інтелекту

порушують права на публічність і допускають «різні порушення» законів Каліфорнії про недобросовісну конкуренцію.

Отже, незважаючи на значний прогрес у розвитку ШІ, він все ще залишається обмеженим у своїх можливостях. Штучний інтелект може аналізувати дані, створювати комбінації та навіть наслідувати людські емоції, але він не здатен самотійно переживати ці емоції. Це означає, що твори, створені ШІ, можуть бути технічно правильними, але позбавленими справжньої емоційної глибини та чуттєвості, яку вносить у свої роботи людина.

2. Специфікація виконаної роботи

2.1. Авторська ідея

Авторська ідея кваліфікаційної роботи полягає у створенні добірки журналістських матеріалів, що ґрунтується на дослідженні та використанні можливостей штучного інтелекту в роботі журналіста, зокрема – створенні подкастів, а також розробці методів та інструментів для розпізнавання контенту, створеного ШІ.

Штучний інтелект сьогодні використовується для генерування різноманітного контенту, зокрема, тексту, зображення, аудіо та відео. Найпоширенішими технологіями є генеративні нейронні мережі, такі як GPT (Generative Pre-trained Transformer) для тексту, DALL-E для зображень і WaveNet для аудіо. Багато з цих інструментів є безкоштовними та розміщуються у відкритому доступі. Тож, можна сказати, що сьогодні створити щось за допомогою нейромережі може майже кожен. Проте, варто зрозуміти наскільки ці роботи відрізнятимуться від тих, що створюють люди.

Першим мультимедійним продуктом, створеним в межах кваліфікаційної роботи є подкаст, розроблений за допомогою штучного інтелекту. Наразі подкасти стали одним із найпопулярніших медіа-форматів у сучасному світі.

Як стверджує І. Гаврилюк, «усе більше онлайн-медіа звертають увагу на подкасти як той продукт, що дозволяє залучити аудиторію, бути креативнішими,

ближчими, відкритішими до споживачів інформації. Подкасти представлені як у традиційних інтернет-ЗМІ, так і тих, що є їхніми антиподами (це медіа що сповідують цінності так званої «повільної журналістики») [27]. Подкаст це формат із універсальним засобом отримання інформації та розваг. Ведучі та гості мають можливість розповідати історії, аналізувати теми та ділитися думками без значних часових обмежень. Це сприяє глибшому розумінню теми слухачами. Найголовніша перевага полягає у тому, що подкаст можна слухати будь-де та будь-коли: вдома, на роботі, у дорозі чи під час занять спортом.

Створений подкаст майже повністю згенерований за допомогою штучного інтелекту. У роботі представлено відтворення людського голосу, який подібний до справжнього людського, щоб із одного боку – заплутати слухачів, а з іншого – продемонструвати реальні можливості нейромережі. Також, картинка та музика, використані для створення подкасту, теж згенеровані за допомогою «розумних інструментів».

Наступним етапом є створення відео. Контент відео базується на інформації, проаналізованій під час створення кваліфікаційної роботи, та власному досвіді взаємодії із ШІ. Зміст полягає у демонстрації розширених порад за якими можна буде відрізнити, що робота яку дивишся/читаєш/слухаєш зроблена за допомогою штучного інтелекту. Таким чином, цей мультимедійний продукт показує наскільки поширене наразі використання ШІ, та на скільки особи, які використовують його у своїй роботі відповідально дотримуються всіх етичних та правових норм.

Формат відеоролику передбачає показ логічних і актуальних картинок та гіфок, які будуть змінюватися в залежності від контексту, про що говориться в аудіо. Таким чином, в епоху кліпового мислення, така картинка швидко не набридне, і буде велика ймовірність, що людина додивиться до кінця.

Третьою роботою є есе, яке порушує проблему використання штучного інтелекту, та містить коментарі від художників, аналіз джерел та порівняння ілюстрацій, намальованих штучним інтелектом та людиною. В есе представлені роздуми про те, чи зможе штучний інтелект із часом витіснити людську працю.

Головною особливістю матеріалу є залучення коментарів реальних митців, висвітлення їх думок.

Показуючи, як саме штучний інтелект вирішує реальні завдання, можна наочно продемонструвати його можливості та обмеження. Використання власного прикладу дозволяє пояснити складні концепції простою мовою і зрозумілими кроками. Це робить технологію більш доступною для широкої аудиторії, яка може не мати технічної підготовки.

2.2. Інформаційний привід

Інформаційним приводом до створення добірки матеріалів, в якій порушуються проблеми співіснування штучного інтелекту і творчості, є стрімкий розвиток ШІ в сучасному світі. Якщо раніше машинне навчання використовувалося здебільшого для обробки даних і автоматизації процесів, то сьогодні штучний інтелект стає важливим учасником сфери творчої діяльності. Від створення музики та творів мистецтва до написання літературних текстів і сценаріїв. Пізнавальний привід для демонстрації роботи штучного інтелекту на власному прикладі може бути актуальним з кількох причин. Перш за все, це підвищує обізнаність людей про те, як працює ШІ, дозволяючи краще зрозуміти його можливості та обмеження. Така демонстрація також має велике значення для навчання, щоб у майбутньому мати досвід, де можна наочно показати, як ШІ вирішує конкретні завдання. Це також один із ефективних засобів на своїх матеріалах, які були зроблені на базі аналізу та живих коментарів розвінчати міфи і стереотипи про ШІ, певні страхи або неправильні уявлення щодо його можливостей і загроз.

Штучний інтелект у музиці вже зараз вражає своєю здатністю створювати музичні композиції, які не поступаються творам, написаним людьми. Наприклад, такі проекти, як OpenAI Jukebox і AIVA, демонструють, як алгоритми можуть створювати оригінальні музичні треки, аранжування та навіть тексти. Ці технології відкривають нові можливості для музикантів і продюсерів,

дозволяючи їм експериментувати з новими жанрами і стилями. В образотворчому мистецтві, завдяки генеративним моделям, таким як Generative Adversarial Networks (GAN), стало можливим створювати нові витвори мистецтва, які вражають своєю унікальністю та креативністю. Такі роботи вже знаходять своє місце на традиційних художніх виставках і галереях, викликаючи захоплення глядачів і спонукаючи до дискусій про роль ШІ в мистецтві. Впровадження алгоритмів у написанні сценаріїв та літературних творів відкриває перед авторами та режисерами нові горизонти. Наприклад, GPT-4 від OpenAI демонструє, як ШІ може створювати складні та захоплюючі сюжети, персонажів і діалоги.

З іншого боку, люди можуть використовувати уяву та інтуїцію під час вирішення нових завдань у нових ситуаціях. Це дозволяє їм з більшою готовністю застосовувати свій інтелект у різних умовах, наприклад, при ходьбі незнайомими стежками. Вчені розробили тести, щоб визначити, чи має система ШІ рівень інтелекту людини. Одним із прикладів є тест Тьюрінга, в якому інтерв'юер обмінюється повідомленнями з двома гравцями в різних кімнатах. Один гравець – людина, а інший – машина. Щоб пройти тест, машина повинна змусити інтерв'юера повірити, що це людина-гравець. Деякі системи ШІ можуть робити це успішно, але лише протягом короткого періоду часу [28]. Тож однією з головних переваг людини перед штучним інтелектом є здатність бути креативними та інноваційними. Люди мають дар уяви, який дозволяє їм створювати нові ідеї, концепції та винаходи. Здатність до емпатії – розуміння і співчуття почуттям і переживанням інших людей.

2.3. Цільова аудиторія

Цільова аудиторія інформаційного продукту включає школярів, студентів і викладачів технічних і гуманітарних спеціальностей, оскільки за останній час у навчальній та викладацькій сфері поширилося використання ШІ. Також, ця

робота може зацікавити дослідників у галузі штучного інтелекту, філософії та мистецтва, професіоналів, які працюють у сфері технологій і креативних індустрій. Журналісти та рекламисти теж дотичні до творчості та механізації роботи, в особливості написанні текстів, тому цей проєкт може відкрити нове бачення цих спеціальностей. І загалом, матеріал може привернути увагу широкого кола зацікавлених людей, які прагнуть зрозуміти вплив технологій на творчі процеси та потенціал ШІ у творчій діяльності.

2.4. Характеристика джерел фактів та інформації

Характеристика джерел фактів та інформації є ключовою при створенні кваліфікаційної роботи, де доступ до інформації надзвичайно важливий і надійність джерел має критичне значення для формування знань і поглядів. Для ефективного аналізу і використання інформації необхідно враховувати джерела, з яких вона походить, оцінювати їхню надійність та об'єктивність.

Першим типом джерел, які були взяті для аналізу, є наукові видання та академічні дослідження. Ці джерела є високоякісними та авторитетними, оскільки вони базуються на об'єктивних даних та підлягають рецензуванню перед публікацією. Вони зазвичай містять детальні відомості про методологію дослідження, використані джерела та інші важливі деталі, які дозволяють перевірити достовірність інформації.

Другим типом є надійні новинні джерела. Це визнані видання або журналісти, котрі слідують етичним нормам та стандартам професійної журналістики. Такі джерела надають актуальну інформацію з подій, але все ж важливо перевіряти факти та забезпечити, що вони підкріплені достовірними джерелами.

Третім типом джерел були люди. Задля написання матеріалів, збереження балансу думок до роботи були залучені живі коментарі. Ця інформація була добута шляхом опитування. Зокрема, Сергій Шашенко та Роман Пазюк були

опитані особисто під час тренінгів для журналістів, за ініціативи Харківського прес клубу [29].

Також, двоє художників Наталія Купчик та пан Влад були опитані дистанційно за допомогою соціальної мережі Instagram.

Тож, характеристика джерел фактів та інформації вимагала вміння критично оцінювати джерела, розуміти їхні особливості та контекст, обирати експертів чи людей, які дійсно розбираються у справі, а також визначати їхню надійність та об'єктивність. Це важливий елемент формування знань і світогляду, який дозволяє краще розуміти світ навколо і приймати обґрунтовані рішення.

2.5. Прогнозовані результати втілення

Новизна кваліфікаційної роботи полягають у використанні багатьох інструментів різного мультимедійного спрямування для створення контенту, який продемонструє розвиток технологій сучасного III. Це сучасні методи та формати.

Створений в межах кваліфікаційної роботи контент можна розміщувати на різних мультимедійних платформах.

Робота може бути використана як основа для подальших наукових досліджень. Результати можуть стати початковим пунктом для студентських чи аспірантських робіт із журналістикознавства або суміжних галузях.

Створюючи власний продукт, було з'ясовано, що III не тільки полегшує творчий процес, але й стимулює нові підходи та методи, поєднуючи людську уяву з потужністю технологій. Однак, важливо пам'ятати про етичні питання, пов'язані з авторським правом, а також про потенційні загрози, які можуть виникнути через надмірну автоматизацію творчих процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. King Charles: Tackle AI risks with urgency and unity. *BBC*. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-67172229>
2. Білл Гейтс побоюється загибелі людства від штучного інтелекту. *Дзеркало Тижня*. URL: https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/bill-geyts-poboyuyetsya-zagibeli-lyudstva-vid-shtuchnogo-intelektu-162661_.html
3. Балагурчик Д. Марк Цукерберг хоче створити штучний інтелект, що не буде поступатись людському. *Sundries*. URL: <https://sundries.ua/mark-tsukerberh-khoche-stvoryty-shtuchnyj-intelekt-shcho-ne-bude-postupatys-liudskomu/>
4. Сучасні роботи мислять і хочуть мати сім'ю. *ВІСНИК*. URL: <https://visnyk.lutsk.ua/news/ukraine/32645/>
5. Максимчук К. М. Штучний інтелект: реалії сучасності. Матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції Форум молодих економістів-кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід». Лівів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2017. С. 119–121
6. Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ші. *Галицький економічний вісник*. 2023. С. 202-211.
7. McCarthy J., Minsky M.L., Rochester N., Shannon C.E. A proposal for the Dartmouth summer research project on Artificial Intelligence, 1955. *AI Magazine*. 2006. Vol. 27.No.4. pp. 12–14
8. AI Glossary. Council of Europe portal. 2021. URL: <https://coe.int/en/web/artificial-intelligence/glossary>
9. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. UNESCO. 2021. 44 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>
10. Комарова О. Що може зробити зі світом штучний інтелект?. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/28891073.html>
11. Несенюк А. Економія – понад \$100 000. Штучний інтелект заощадив Ajax Systems до 40% на перекладачах та акторах дубляжу для щорічного Special

Event.Кейс використання III. *Forbes* Україна.

URL: <https://forbes.ua/innovations/shtuchniy-intelekt-zaoshchadiv-ajax-systems-do-40-vitrat-na-perekladachiv-ta-aktoriv-dublyazhu-dlya-shchorichnogo-special-event-20122023-17871>

12. Мексиканський Playboy помістив на обкладинку модель, створену нейромережею. *Playboy* Україна.

URL: <https://playboy.ua/news/meksikanskiy-playboy-pomistiv-na-obkladinku-model-stvorenu-neyromerezheyu-2024-03-07>

13. Facebook відключила штучний інтелект, який винайшов свою власну мову. *MediaSapiens*.

URL: <https://ms.detector.media/it-kompanii/post/19379/2017-07-31-facebook-vidklyuchyla-shtuchnyu-intelekt-yakyy-vynayshov-svoyu-vlasnu-movu/>

14. Сабура С. Творчість і штучний інтелект: проблеми співвідношення. *Національний університет «Одеська юридична академія»*. 2020. Т. 2/2020, № 3. С. 14–17.

15. Богданьок О. III в МЗС: цифрова особа Вікторія інформуватиме щодо консульських питань. *Суспільне Новини*.

URL: <https://suspilne.media/735937-si-v-mzs-cifrova-osoba-viktorija-informuvatime-sodo-konsulskih-pitan/>

16. Свиридюк Ю. У Китаї створили аватар української блогерки, яка продає російські товари та вихваляє китайську культуру. *Суспільне Новини*.

URL: <https://suspilne.media/698460-u-kitai-stvorili-avatar-ukrainskoi-bloggerki-aka-prodae-rosijski-tovari-ta-vihvalae-kitajsku-kulturu/>

17. Ольга Лоек. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/@olgaloiek>

18. У Китаї заборонили дипфейки та ввели кримінальну відповідальність. *Детектор Медіа*

URL: <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/23880/2019-12-02-u-kytai-zaboronyly-dipfeyky-ta-vvely-kryminalnu-vidpovidalnist/>

19. Карпенко Ю. В. Штучний інтелект та авторське право. Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. 2022. С. 160–163.

20. Самко М. Як створюється штучний інтелект. Lemon.

URL: <https://lemon.school/blog/yak-stvoryuyetsya-shtuchnyj-intelekt>

21. 10 травня відбувся другий день тренінгу «Подкасти та відео. Формати та інструменти». *Facebook*.

URL: https://www.facebook.com/groups/1135189683681977/?hoisted_section_header_type=recently_seen&multi_permlinks=1710661576134782&locale=uk-UA

22. Макгрегор Дж. Помічник чи конкурент. Чому працівники бояться зізнаватися керівництву, що використовують в роботі штучний інтелект? Висновки з дослідження Microsoft і LinkedIn. *Forbes Україна*.

URL: <https://forbes.ua/leadership/prinesu-sviy-shi-ale-nikomu-pro-tse-ne-skazhu-doslidzhennya-microsoft-i-linkedin-pro-trendi-sered-pratsivnikiv-09052024-21064>

23. Шашенко Сергій Анатолійович

URL: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/dmmaster/lecturers/shashenko-sergij-anatolijovych/>

24. Гільдія авторів США звернулася до AI-розробників з проханням захистити права письменників. *Cases media*

URL: <https://cases.media/en/news/gildiya-avtoriv-ssha-zvernulasya-do-ai-rozrobnikiv-z-prokhannyam-zakhistiti-yikhni-prava>

25. У США двоє письменників позиваються проти OpenAI за порушення авторських прав. *Детектор Медіа*

URL: <https://ms.detector.media/internet/post/32360/2023-07-06-u-ssha-dvoie-pysmennykiv-pozyvayutsya-proty-openai-za-porushennya-avtorskykh-prav/>

26. Artists have begun suing AI tools over copyright. *Root Nation*.
URL: <https://root-nation.com/en/news-en/en-artists-have-begun-suing-ai-tools-over-copyright/>

27. Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022, Випуск 1 (38). С. 72–79

28. This article was reviewed by a member of Caltech's Faculty. Will Machines Become More Intelligent Than Humans?. *Caltech Science Exchange*. URL: <https://scienceexchange.caltech.edu/topics/artificial-intelligence-research/machines-more-intelligent-than-humans>

29. Навчання завершили. *Харківський прес клуб*.

URL: <https://pressclub.com.ua/events/405-navchannya-zavershili>

II. ІНФОРМАЦІЙНИ ПРОДУКТ

Інформаційні продукти, створені в межах кваліфікаційної роботи, розміщені на сайті, за покликанням: <https://sites.google.com/view/kvalifikaciyn>

1. ПОДКАСТ

(Розшифровка)

Вітаю вас, мої шановні слухачі. З вами я – Юлія Хоба і сьогодні темою нашого подкасту буде «Штучний інтелект та творчість».

У сучасному світі, де технології розвиваються стрімкими темпами, штучний інтелект (ШІ) стає невід’ємною частиною нашого життя. Однією з найцікавіших сфер застосування штучного інтелекту є креативність, де ця технологія відкриває нові горизонти та ставить багато питань про майбутнє мистецтва та творчості.

Креативність традиційно вважалася суто людською рисою, яка включає в себе здатність створювати нові ідеї, концепції або речі, які є оригінальними та мають певну цінність. Однак із розвитком ШІ виникає питання: чи може машина бути творчою? чи це справжня творчість чи просто імітація?

Тож запитань у нас багато, а відповіді ми будемо отримувати від експерта та одного з таких розробників Віталія Глуценко, який працює в компанії аутсорсерів SoftServe.

Вітаю, пане Віталію!

Вітаю вас, Юліє, дякую що запросили! Тема дійсно цікава і варта уваги!

Це я вам дякую, що погодилися поговорити. Тож щоб не затягувати думаю перейдемо одразу до розмови. Як ви визначаєте творчість, особливо в контексті використання штучного інтелекту?

Творчість – це здатність генерувати нові та оригінальні ідеї, концепції чи рішення, що мають естетичну, практичну або культурну цінність. Вона охоплює різні види діяльності, такі як мистецтво, наука, техніка, література тощо. В контексті штучного інтелекту я думаю творчість проявляється через здатність

алгоритмів створювати нові й оригінальні продукти, які раніше не існували. Це може включати генерування тексту, музики, зображень або навіть інноваційних рішень для складних проблем. Наприклад, ШІ може створювати вірші або картини, які важко відрізнити від робіт, створених людьми, або ж пропонувати нові підходи до лікування захворювань на основі аналізу великих обсягів даних. Визначення творчості у випадку ШІ також пов'язане з тим, наскільки результати його діяльності сприймаються як оригінальні та корисні. Однак, я наголошую що слід пам'ятати, що ШІ покладається на обробку та аналіз великих обсягів даних і навчання на них, тоді як людська творчість часто пов'язана з інтуїцією, емоціями та суб'єктивним досвідом.

Які переваги та обмеження використання штучного інтелекту в процесі творчості?

Давайте, я певно відповім на це запитання пунктами.

Так, добре.

Почнемо тоді з переваг. Так, ну перше, це певно, я думаю багато хто зі мною погодиться – це швидкість та ефективність. Штучний інтелект може обробляти великі обсяги інформації та генерувати творчі ідеї набагато швидше, ніж людина. Друге – це аналіз великих даних. ШІ може аналізувати великі обсяги даних, виявляючи тренди, уподобання аудиторії та інші важливі інсайти, що допомагає створювати контент, який відповідає потребам та інтересам цільової аудиторії. Інструмент для натхнення. ШІ може стати джерелом натхнення для творців, пропонуючи нові ідеї, сюжети, теми або стилі. Це особливо корисно у випадках, коли виникає «творчий ступор».

Так, ну а мінуси. Почнемо напевно з найпримітивнішого. Відсутність емоцій та інтуїції. Штучний інтелект поки що не здатен відчувати емоції та використовувати інтуїцію, що є ключовими елементами у творчому процесі. Зазначу також на противагу до плюсів, що ми говорили якщо дані неповні або упереджені, це може призвести до некоректних або передбачуваних результатів. Ну і останнє це найпопулярніше на сьогоднішній день Етичні та правові питання. Використання ШІ у творчому процесі піднімає питання авторських прав та

етики. Виникають дискусії щодо того, кому належать права на твори, створені з використанням ШІ, та чи є етичним використання праць інших авторів для навчання алгоритмів.

Добре. Дійсно в цілому можна погодитися з усіма перевагами та недоліками які ви назвали. А от як ви думаєте, чи здатний штучний інтелект насправді бути творчим, чи це лише імітація творчості?

Це залежить від того, як ми визначаємо творчість. Штучний інтелект здатен створювати нові та оригінальні рішення, картини, музику та тексти, які можуть виглядати і звучати творчо. Наприклад, є програми, які генерують картини в стилі відомих художників або пишуть музику, що схожа на композиції відомих композиторів. Однак, ці системи часто працюють на основі аналізу великих обсягів даних і пошуку шаблонів.

З іншого боку, можна стверджувати, що справжня творчість вимагає не лише технічних навичок, але й емоційного інтелекту, розуміння контексту та здатності до самовираження, чого нинішні системи ШІ ще не досягли в повному обсязі. Вони імітують творчі процеси, використовуючи алгоритми та наявні дані, але не відчують натхнення або емоцій, які часто є рушійною силою творчої діяльності людини.

Тож, можна сказати, що штучний інтелект може проявляти ознаки творчості та створювати щось нове, але в кінцевому підсумку це є результатом програмування та аналізу даних, а не справжньої креативності у людському сенсі.

Які нові можливості відкриває штучний інтелект для творчих професій, таких як музика, мистецтво, література тощо?

Ой, ну думаю, тут можна назвати низку переваг. ШІ може створювати нові музичні композиції, допомагаючи композиторам знаходити натхнення або навіть генерувати повні треки. Наприклад, інструменти, такі як AIVA, можуть створювати музику в різних стилях. ШІ може створювати унікальні зображення та картини на основі заданих параметрів чи стилів. Інструменти, такі як DeepArt і DALL-E, дозволяють художникам експериментувати з новими формами та

техніками. Алгоритми можуть допомагати у відновленні пошкоджених творів мистецтва, аналізуючи старі фотографії чи фрагменти та пропонуючи способи реставрації. Як-от GPT, може створювати тексти різних жанрів і стилів, допомагаючи письменникам генерувати ідеї, писати чернетки або навіть завершувати твори. Інструменти на базі ШІ можуть генерувати ідеї для оформлення приміщень, підбирати кольорові схеми та меблі, створюючи оптимальні дизайни для клієнтів.

Штучний інтелект не замінює людей у творчих професіях, а стає потужним інструментом, який допомагає розкривати нові горизонти та можливості у світі мистецтва, музики, літератури та дизайну.

І на останок, розкажіть які і Чи існують ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту у творчості, і як їх можна уникнути?

Безперечно, використання штучного інтелекту (ШІ) у творчості має свої ризики, але також і значний потенціал для інновацій. Ось кілька основних ризиків та способів їх уникнення:

Авторські права та інтелектуальна власність:

Використання ШІ для створення музики, мистецтва чи літератури може викликати питання щодо авторства та прав на результати. Хто є власником твору, створеного ШІ: програміст, користувач чи сама система?

Необхідно чітко визначити правовий статус творів, створених за допомогою ШІ, на законодавчому рівні. Компанії та творці можуть використовувати ліцензійні угоди, що регулюють ці питання.

Етичні питання та відповідальність: ШІ може створювати контент, що є етичним викликом або суперечить соціальним нормам. Наприклад, генерація неправдивої або образливої інформації.

Розробка етичних керівництв для створення та використання ШІ в творчості. Впровадження механізмів контролю якості та етики, що дозволяють відслідковувати і коригувати небажаний контент.

Втрати робочих місць: Автоматизація творчих процесів може призвести до зменшення попиту на роботу митців та креативних професіоналів. Як уникнути:

Інвестування в навчання та перекваліфікацію людей, щоб вони могли співпрацювати з ШІ, а не конкурувати з ним. Підтримка галузей, де необхідні людські навички та унікальна творчість. Якість та оригінальність:

Хоча ШІ може генерувати великий обсяг контенту, його якість та оригінальність можуть бути сумнівними. Використання ШІ як інструменту допомоги, а не як заміни для людської творчості. ШІ може допомагати з рутинними задачами, залишаючи художникам більше часу для оригінальних ідей.

Залежність від технологій Надмірна залежність від ШІ може призвести до втрати навичок та креативності у людей. Як уникнути: Збалансоване використання ШІ та традиційних методів творчості. Важливо зберігати та розвивати людські креативні навички.

Тобто В цілому, ключ до безпечного та ефективного використання ШІ в творчості полягає в розумному поєднанні технологій і людського таланту, а також у впровадженні належних етичних та правових рамок.

Саме так.

Щож дуже дякую вам за такі розгорнуті та ґрунтовні відповіді. Сподіваюсь нашим слухачам було цікаво слухати

Дякую вам що запросили.

Ну що ж тоді до нових зустрічей, це раз дякую вам

Дякую, на все добре

Так, шановні слухачі, сподіваюсь ви ще не встигли розбігтися. Якщо ні, тоді я хочу поділитися з вами одним секретиком. Я думаю ви всі пам'ятаєте тему нашого подкасту «Штучний інтелект і творчість». Так от насправді ж у цьому подкасті справжня була тільки я. Ніякого такого експерта як Віталій Глущенко не існує. Компанія звичайно справжня. SoftServe це провідна ІТ-компанія, що займається консалтингом та надає послуги у сфері цифрових технологій. Але ніякого Віталія Глущенко там немає. Відповідав на мої запитання усім відомий нам чат джпт. Відтворював їх чоловічим голосом ресурс elevenlabs. До речі голос персонажа називався Георг. Музичні вставки та

вібдивка, також були згенеровані штучним інтелектом по моїм характеристикам, і звався цей ресурс suno. І як ви певно здогадалися, навіть картинка на заставці на яку ви всі дивилися згенерована за допомогою Artbreeder.

Своїм медіапродуктом, я не намагалася когось обманути, я чесно кажу що тут більша частина роботи штучного інтелекта. Моєю метою було показати наскільки в наш час розвиток нейромереж вдосконалився, що тепер доступ, (до речі до доволі якісних штучних інтелектів), має практично кожен і майже у всіх є можливість згенерувати потрібну йому музику/картинку чи навіть голос. Звісно, у когось могли закрастися підозри щодо голосу ще під час подкасту, тому що все таки він не настільки природньо людський. У ньому дуже артистично зроблені паузи, десь не логічно був зроблений акцент та інтонація, не було чути дихання. але все таки, я думаю, ви погодитесь, що звучало доволі якісно. Тож як бачите попасти на гачок не так вже й складно, тому будьте більш обережнішими і перевіряйте контент який споживаєте.

ЕСЕ

ШІ vs Художники: за чи проти

У XXI столітті технології розвиваються з надзвичайною швидкістю, що не могло не вплинути на мистецтво. Серед новітніх інструментів, що змінили обличчя творчості, особливо виділяється штучний інтелект (ШІ). Художники і митці активно досліджують можливості ШІ, відкриваючи нові горизонти в мистецькому процесі. В цьому есе ми розглянемо, як штучний інтелект змінює сучасну творчість, із акцентом образотворче мистецтві, та побачимо які виклики і можливості він приносить, і які приклади успішної інтеграції ШІ у творчість ми можемо спостерігати сьогодні.

Творчість зазвичай асоціюється з унікальним людським досвідом, емоціями та інтуїцією. Творчі процеси, такі як створення музики, малювання

картин або написання літературних творів, часто вважаються винятково людськими. Однак, ШІ, зокрема нейронні мережі, вже демонструє вражаючі результати у цих сферах. Одним із найяскравіших прикладів є проект DeepDream від Google, який використовує нейронні мережі для створення абстрактних зображень, що нагадують сюрреалістичні картини. Інший відомий приклад — алгоритм GPT-3 від OpenAI, який здатний генерувати текст, що часто неможливо відрізнити від написаного людиною. Ці приклади демонструють, що ШІ може не тільки імітувати людську творчість, він може аналізувати великі обсяги даних, знаходити патерни та створювати нові твори на основі цих даних. Наприклад, музичний алгоритм AIVA здатен створювати симфонії, аналізуючи тисячі класичних творів.

Ще одним відомим прикладом є система DeepArt, яка використовує нейронні мережі для перетворення фотографій у стилі відомих художників. Це не просто фільтр, а складний процес, який аналізує стиль малюнка і застосовує його до нових зображень. Такий підхід відкриває нові можливості для митців, котрі можуть створювати унікальні роботи, поєднуючи різні стилі і техніки. Яскравим прикладом використання ШІ у мистецтві є роботи художника Маріо Клінгеманна. Митець відомий роботами, створеними за допомогою генеративних нейронних мереж. Його картини, такі як «Memories of Passersby I», створені за допомогою алгоритмів, що генерують портрети на основі великого обсягу даних. Це дозволяє створювати унікальні зображення, які ніколи не існували в реальності, і досліджувати нові форми художнього вираження. Художник Рафаель Лозано-Хеммер використовує ШІ для створення інтерактивних інсталяцій, що реагують на рухи глядачів. Це дозволяє створювати унікальні мистецькі експерименти, де глядач стає частиною твору.

За даними Bloomberg, дедалі більше митців починають приймати штучний інтелект замість того, щоб боротися з ним. Одним із них став художник Рефік Анадол, який створив інсталяцію, навчивши штучний інтелект на понад 200 роботах із Музею сучасного мистецтва в Нью-Йорку. Свою виставку він назвав «Без нагляду».

ШІ дозволяє експериментувати з новими стилями та формами, яких людям може бути важко досягти. Та чи дійсно це все має такий позитивний вплив? Давайте поміркуємо. Одним із найважливіших аспектів творчості є її унікальність. Твори мистецтва, літератури або музики відображають особистість та внутрішній світ автора. ШІ, хоч і здатний генерувати твори на основі величезних обсягів даних, все ж діє за шаблонами і алгоритмами. Це може призвести до появи стандартних, схожих творів, що позбавлені особистого підходу та глибини, яку приносить людська креативність. Використання ШІ у творчості ставить під сумнів питання авторства та інтелектуальної власності. Кому належать права на твір, створений ШІ: програмісту, який створив алгоритм, компанії, що володіє технологією, чи самому ШІ (що, в принципі, суперечить нинішнім правовим нормам)? Ці питання створюють правову невизначеність і можуть призвести до численних судових спорів. Так і сталося із деякими художниками. Сара Андерсен, Келлі Маккернан і Карла Ортіс 2023 року подали звернення до суду проти розробників ШІ-інструментів, таких як Stability AI, Midjourney і DeviantArt, які працюють за принципом перетворення сформованого тексту в зображення. Вони незадоволені тим, що нейромережа створює схожі до їх стилю та творчості картинки, при цьому ніяк не посиляючись на них, як першоджерело. Здавалося б аргументацію позову доволі переконлива, адже митці впевнені, що ШІ краде їх творчість. А як ми пам'ятаємо, багато моделей ШІ навчались на великих обсягах даних, що містять роботи інших митців. Це й викликало питання авторського права та інтелектуальної власності. Використання чужих робіт без дозволу для навчання ШІ може бути визнано плагіатом, що й намагалися донести художники. До того ж, ШІ, хоч і здатен імітувати стилі та техніки, не може відчувати емоцій або пережити досвід, що лежить в основі справжнього мистецтва. В результаті твори, згенеровані за допомогою нейромережі, можуть бути технічно досконалими, але позбавленими глибини та душі, які надають мистецтву його унікальну цінність... Однак, рішення суду було не на користь творців. Суддя федерального суду Каліфорнії, США, відхилив позови. Він заявив, що «не переконаний» в тому, що зображення

порушують авторське право, адже для свого навчання система Stability Diffusion використовує мільярди робіт і створює похідні твори. Також він «скептично налаштований» стосовно того, наскільки три роботи митців вплинули на навчання системи та не порушують права на публічність, говориться на сайті медіа Українська Правда. Тож, попри значні технічні досягнення, використання ШІ, у творчості цей аспект викликає серйозні питання щодо втрати унікальності, етичних стандартів та авторського права. І як можна побачити навіть закон не завжди може захистити діячів від впливу чи підозр щодо ШІ. Тому стосовно цього питання, потрібен ще час для врегулювання інтересів усіх сторін.

Підсумувавши, можна поділити художників на три категорії. Дві з них ми вже розглянули. Перші, це ті, хто створює свої мистецькі роботи за допомогою ШІ. Другі – художники, котрі, навпаки, недолюблюють нейромережі та притримуються класичного витвору мистецтва. А яка ж третя група? Це художники, котрі малюють картини самостійно, вкладаючи в них всю свою душу, і при цьому абсолютно не проти розвитку можливостей штучного інтелекту. Навіть навпаки – вони вбачають у цьому лише користь для свого заняття.

Шляхом дистанційного опитування виявилися, що такої думки притримується художниця Купчик Наталія. Вона малює свої полотна власноруч аквареллю та проводить курси для всіх охочих навчитися малювати. «Я вважаю, що в майбутньому штучний інтелект лише підсилить художників в сенсі вартості. Якщо нам потрібно якесь цифрове зображення, наприклад для сайту, то звичайно нейромережа згенерує все так, як треба. І кому не важлива прискіплива якість, то це прекрасний варіант. Але ШІ не зможе намалювати живу картину. Картину олійними фарбами або живими матеріалами. І до того ж ШІ не думає, як людина. Мені здається, коли я бачу роботи, які інтегрує штучний інтелект, що вони трошки пластикові, не живі. І в цьому випадку він не буде конкурувати з людиною в жодному разі. І ще один із важливих моментів. Наприклад ШІ згенерує роботу, ви її роздрукуєте, але ті фарби не дають таку архівну якість, як фарби, якими малюємо ми – художники. І ще, я вважаю, що це навіть добре, що

з'явився штучний інтелект, тому що праця ручна стає більш вартісною. І коли є безкоштовна та швидка заміна людській праці, тоді більше цінуються руки художника», – відповіла пані Наталія. Схожої думки притримується і Владислав Андреев. Він теж художник, який більшість своїх картин малює за допомогою техніки finger painting олійними фарбами. На питання: «Чи може штучний інтелект замінити художника?», він відповів: «Я вважаю що штучний інтелект нам потрібен, для виконання різних робіт, а також для мистецтва, спрощуючи життя. На мою думку, чим більше його будуть використовувати для мистецтва та художніх робіт, тим цінніше буде людська робота, тобто живопис художника – людини».

Тож, підсумуємо. Використання штучного інтелекту (ШІ) у сфері мистецтва викликає як захоплення, так і занепокоєння, породжуючи широкий спектр думок серед художників та поціновувачів мистецтва. З одного боку, ШІ відкриває нові горизонти творчості, надаючи інструменти для створення складних та інноваційних творів, які раніше були неможливими. Він може стати потужним партнером для художників, допомагаючи їм втілювати свої ідеї з більшою точністю та швидкістю. З іншого боку, існує побоювання щодо заміни людської творчості алгоритмами, що може призвести до втрати унікальності та особистого підходу в мистецтві. Таким чином, питання використання ШІ у мистецтві не має однозначної відповіді. Важливо знайти баланс, де технологія служить інструментом, що підсилює людську творчість, а не замінює її.

ВІДЕО

(розшифровка)

Вітаю вас! У цьому відеоролику ми поговоримо про те, як швидко штучний інтелект заповнив собою інтернет. Та як убезпечити себе від робіт, які зроблені нейромережою?

Прошу звернути вашу увагу на ці фото. Папа Франциск зустрівся з дияволом? А Вілл Сміт знову побився на «Оскарі»? Насправді ж ні. Всі ці картинки – фейкові, і створені штучним інтелектом. Утім, на перший погляд

вони справді схожі на реальні фотографії. І багато людей вважають їх правдою і реагують на них емоційно. Як, приміром, у цьому випадку: «У Франції чоловік похилого віку під час протестів проти пенсійної реформи, був до крові побитий поліцією», стверджують інтернет-користувачі. Фотографія стала вірусною, багато хто гнівно реагував на неї. «Ганьба для Франції», – ширилися коментарі від користувачів соціальних мереж. Та насправді фотографія виявилася фейковою, і ніяких таких протестів не було.

Із розвиток нейромереж створювати подібні зображення стало дуже просто, і майже кожен може зробити це самостійно. Треба лише зареєструватися, зробити кілька кліків, сформулювати ключові слова для картинки, яку ви хочете отримати – і дуже схожий на справжнє фото фейк готовий. Генератори штучного інтелекту, такі як Midjourney, Dall-E або DeepAI самі все роблять (а це лише мала частина найпопулярніших таких інструментів). Вам лише треба описати вашу фантазію і отримаєте картинку за лічені хвилини.

Нині, ми всі спостерігаємо вибухове збільшення генеративного контенту. Сьогодні нейромережі здійснюють значний вплив на мистецтво – вони відкривають нові можливості для творчості, однак і ставлять нові питання про природу мистецтва авторства і якості інформації. Розповсюдження подібних неправдивих продуктів може призвести до негативних наслідків.

Найперше і найочікуване, це дезінформація. Фейкові фото можуть створювати хибні уявлення про події, ситуації або людей, що може викликати паніку, плутанину та неправдиві уявлення в суспільстві. Також це може призвести до репутаційних збитків, нашкодити статусу окремих осіб або організацій. Наприклад, підроблені компрометуючі фото можуть стати причиною звільнення з роботи, розриву стосунків або інших негативних наслідків.

Наступне – це емоційність та психологічні наслідки. Перш за все, поширення неправдивої інформації чи фото спрямоване на реакцію людей, що таким чином може викликати стрес, тривогу або навіть депресію, особливо якщо це стосується чогось особистого або важливого для них.

Нерідко поширення робіт створених нейромережами робиться задля розпалювання соціальної напруженості, конфліктів на етнічній, расовій чи релігійній основі, що може призвести до насильства та громадських заворушень. Також для прикладу, можемо згадати дипфейки із Володимиром Зеленським та його словами про капітуляцію, які були використані для впливу на політичні настрої та маніпулювання громадською думкою, створюючи хибні уявлення про кандидата.

Ну і звичайно ж ніхто не забуває про зловмисників, які можуть використовувати підроблені фото для шахрайства, шантажу або інших злочинних дій, зокрема для отримання фінансової вигоди або персональної інформації.

Тож, варто вміти убезпечити себе від попадання на гачок та вміти розпізнавати та аналізувати продукти згенеровані за допомогою нейромереж. І зараз буде озвучено декілька порад, які зможуть допомогти вам у визначенні автора роботи, ШІ чи все ж таки – людина.

І перше, це – робіть аналіз стилю та змісту. Робота, створена ШІ, часто має специфічні ознаки – надто правильна граматики, відсутність глибоких емоцій або креативності, повторювані структури.

Друге – використання спеціальних інструментів. Наразі вже існують програми та сервіси, які допомагають визначити, чи був текст або зображення створені ШІ. Наприклад, антиплагіатні системи та сервіси для аналізу зображень, такі як gltr.io, GPT-2 Output Detector, GPT Radar, Hive Moderation, AI Text Classifier, можуть визначити кількість відсотків написаних штучним інтелектом у тексті.

Наступне – читайте уважно, та можливо побачите аномалії. ШІ може допускати помилки, які не властиві людям, наприклад, некоректне використання метафор або контекстних підказок. Також штучний інтелект має свою специфіку: у наведеному прикладі бачимо, що після назви функції він ставить двокрапку та починає нове речення з великої літери. Це також своєрідна ознака використання

ChatGPT, тому якщо побачите таке, то скоріше за все матеріал було створено із ШІ.

Четверте – верифікація джерел. Перевірка джерел інформації та авторства роботи може допомогти визначити, чи була вона створена за допомогою ШІ.

Стосовно картинок, найперше, що можна порадити, придивляйтеся уважніше. Щодня ми бачимо в інтернеті десятки, якщо не сотні зображень, на деяких ми затримуємося лише на мілісекунду та скролимо далі. І тут виникає небезпека не побачити маніпуляцію. Тому, якщо сумніваєтеся, подивіться на картинку уважніше та збільшіть її. При збільшенні зображення буде видно всі неточності.

Як і з текстом, шукайте джерело походження фотографії. Іноді у коментарях під постом вже стоїть, звідки та чи інша фотографія. А іноді варто провести самостійний пошук, щоб знайти оригінальний пост та дізнатися більше про картинку. Найпростіше це можна зробити за допомогою пошуку за картинкою у Google.

Продовжимо, перевіряйте, чи не виглядає зображення штучно або надміру глянцево. Багато фото штучний інтелект генерує у схожому стилі. Воно ніби згладжує шкіру неприродним чином. Це створює такий собі пластиковий ефект, наче все виглядає гіперреалістично.

Щодо генерації голосу, то тут теж слід бути дуже прискіпливими та спостережливими. Штучний інтелект хоча й навчився добре генерувати людський голос та говорити певним тембром, так все ж, дещо вам може явно підказати, що голос, який ви слухаєте, не природній. По-перше, це дихання. Штучний інтелект лише відтворює написаний текст, йому не потрібно ділити дихання на фрази. По-друге, інтонація. Періодично «штучний спікер» робить неправильні акценти на словах, може не логічно закінчувати фрази та неправильно вимовляти слова.

Тож, у цьому відео я намагалася навести максимально прості, але при цьому дієві поради, які в свою чергу допоможуть вам не розповсюджувати

фейкову інформацію, а також розуміти, чия насправді робота знаходиться перед вашими очима: людини чи штучного інтелекту.

Контент цього відео був розроблений після аналізу багатьох матеріалів, які були присвячені темі кваліфікаційної роботи, додаткових матеріалів з теми, та власного досвіду роботи із інструментами ШІ.

Сподіваюсь, це відео було корисним для вас, тож, хай щастить! Бувайте.

ВИСНОВКИ

Під час написання кваліфікаційної роботи «Штучний інтелект і творчість: добірка авторських журналістських матеріалів» були виконані всі поставлені завдання, а саме: проаналізовані сучасні технології ШІ та їх використання для генерування творів мистецтва, досліджені приклади успішних проєктів, де ШІ виступає співавтором або самостійним творцем, розглянуто етичні аспекти використання ШІ у творчості, та створено власну добірку матеріалів, що порушують проблему співіснування штучного інтелекту і творчості.

Протягом роботи було здійснено огляд літератури, що охоплює основні концепції та методи ШІ, зокрема визначення терміну «штучний інтелект». Особлива увага була приділена аналізу реальних застосувань ШІ у таких творчих галузях, як музика, образотворче мистецтво, література та відео. Виявилось, що ШІ здатен генерувати музику, картини та тексти, які можуть конкурувати з роботами реальних митців.

Під час створення інформаційних продуктів було розглянуто кілька успішних прикладів використання ШІ у творчих проєктах на власному досвіді, таких як написання текстів за допомогою чату ChatGPT, генерування людського голосу із ресурсом elevenlabs, створення музичних відбівок для подкасту за допомогою suno та використання Artbreeder та playground задля створення картинок. Результати показали, що ШІ може не тільки автоматизувати рутинні творчі завдання, але й стати джерелом натхнення для художників, композиторів та письменників. Важливим аспектом роботи став аналіз етичних і соціальних питань, пов'язаних із використанням ШІ у творчості. Серед них – питання авторського права на згенеровані ШІ твори, роль людини у творчому процесі та потенційні загрози, пов'язані з автоматизацією творчих професій. Було зроблено висновок, що хоча ШІ і здатен генерувати твори мистецтва, його роль повинна бути допоміжною, а остаточне рішення та відповідальність за творчий процес повинні залишатися за людиною.

Підсумовуючи, можна сказати, що ШІ має значний потенціал у сфері творчості, пропонуючи нові можливості для розвитку мистецтва та культури. Однак, для повноцінної інтеграції ШІ у творчий процес необхідно враховувати етичні, правові та соціальні аспекти, забезпечуючи гармонійне співіснування технологій і людської творчості. Результати цієї кваліфікаційної роботи можуть бути корисними для подальших досліджень у галузі взаємодії ШІ та творчості, а також для розробки нових інноваційних продуктів і послуг у цій сфері.

ДОДАТКИ

Авторський доробок

Посилання на опубліковані матеріали під час навчання у Сумському
Державному університеті

Сумський прес-клуб «Медіа-коло»:

1. Сумська журналістика в особах. Лариса Якубенко: «Якщо ми не будемо протистояти своїм українським словом ворожому слову, то просто втратимо людей і країну»

URL:<https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1526-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-larysa-yakubenko-yakshcho-my-ne-budemo-protystoiaty-svoim-ukrainskym-slovom-vorozhomu-slovu-to-prosto-vtratymo-liudei-i-krainu.html>

2. Сумська журналістика в особах. Вікторія Горшкова: «В цій професії потрібно весь час бігти, щоб залишитись на місці»

URL:<https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1300-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-viktorii-horshkova-v-tsii-profesii-potribno-ves-chas-bihty-shchob-zalyshytys-na-mistsi.html>

3. #Героїня_мого_часу. «Волонтерство – це шлях, який ти обираєш і йдеш»

URL:<https://mediakolo.sumy.ua/change-the-world-together/1294-heroiniamohochasu-volonterstvo-tse-shliakh-iakyi-ty-obyraiesh-i-idesh.html>

Онлайн медіа ШосткаNews.City:

4. 30 років на сцені Шостки: ювілейний концерт вокального ансамблю "Сузір'я"

URL:<https://shostkanews.city/articles/354553/30-rokiv-na-sceni-shostki-yuvilejniy-koncert-vokalnogo-ansamblyu-suziryu>

5. Жительці Шосткинської громади дали позивний "мама Айдар" за допомогу батальйону.

URL:<https://shostkanews.city/articles/355718/zhitelka-iz-shostki-podolala-sotni-kilometriv-schob-obijnyati-donku-vijskovu>

6. У Шосткинському «ЕкоЦентрі ім. Сергія Корнієнка» було проведено майстер-клас із розпису писанок

URL:<https://shostkanews.city/articles/356719/u-shostkinskomu-ekocentri-im-sergiya-korniyenka-bulo-provedeno-majster-klas-iz-rozpisu-pisanok>

7. Невеличка, але вчить на славу! Газета «Полісся», №27 від 01.07.2021р.

Друкowana версія

Полісся

Шлях до успіху

ЧЕТВЕР, 1 липня 2021 року

НЕВЕЛИЧКА, АЛЕ ВЧИТЬ НА СЛАВУ!

Мова йде про Шосткинську дитячу музичну школу №2, яка розташована по вулиці Студентській, 7 (колишня Баумана) у будівлі МРЕО. Не дивлячись на свій скромний масштаб - ця школа вже багато років поспіль випускає у світ талановитих музикантів. Директорка музичної школи Ворнічеську Наталія Григорівна розповіла корисну інформацію для майбутніх вступників, поділилася історією заснування та здобутками школи.

Чи потрібно його купувати?
Звісно, навчання на інструменті потребує його обов'язкове придбання, щоб у дитини була можливість займатися вдома. Наша школа надає таку послугу, як інструментна прокат, тобто, якщо придбати інструмент, наприклад, фортепіано, баян чи акордеон, то в закладі є інструменти, які видаються напрокат. Всього 1% від вартості інструменту виплачується батьками за прокат. Ми таке практикуємо, і це дуже зручно. Діти з багатодітних сімей, діти з інвалідністю, сироти, діти з мало-забезпечених сімей, діти, позбавлені батьківської опіки, діти учасників АТО 100% - во звільняються від оплати за освіту. Слід зазначити, що саме в місті Шостка найнижчі ціни за навчання по всій області. Навчання на фортепіано становить 80 грн, на гітарі 90 грн, сольний спів - 90 грн, скрипка та віолончель - 70 грн (всі ціни вказані за місяць). При тому, що дитина отримує в місяць 8 годин спеціальності (коліндивідуально дитина займається з викладачем), 4 години сольфеджіо, 4 години хору і 4 години потім музичної літератури. За такий обсяг навчальних годин батьки сплачують трохи жити.

- Що для Вас є найприємнішим у вашій роботі?
Особливо приємним моментом є концерти. На жаль, зараз нас концерти приходять онлайн, тож ми записуємо на відео наших учнів, монтуємо, жорстко кутами давалось це не так просто, і звичайно ж на ютуб - канал, але все ж таки концерти - це завжди ниніше. Це живе спілкування, це живі емоції цього дуже - дуже не вистачає зараз нашим учням, і, в першу чергу, батькам і нам, викладачам. Дуже сподобалося, що все - таки настане той час, коли можна буде проводити концерти наживо.

- Чому Ви все таки радили обирати дітям музичну школу?
Музика виконує художній смак та має, як б сказала, незвичайні властивості, бо впливає на душу людини. Залучення дитини до відвідування, а потім її участі в концертах допоможе їй відкрити для себе, ніби, новий світ. Взагалі, наукою доведено, що заняття музикою стимулюють роботу мозку, розвивають пам'ять і логічне мислення. Займаючись на інструменті, дитина, крім того, що буде вміти вправно на ньому грати, ще й зміцнює

само здобувають переваги у конкурсах. Трио складали Онушко Анастасія, Олегівна (вокал), Авула Олена Анатоліївна (фортепіано) і Грибенюк Ольга Миколаївна (скрипка) на міжнародному фестивалі конкурсі мистецтв "SOLOVOIO ART" отримали Гран-прі. Ще один Гран-прі виборовав квіртет вчителів у березні 2021 р. на міжнародному фестивалі - конкурсі мистецтв і талантів "Я Супер - Зірка" у м. Чернігові.

Онушко Анастасія, Олегівна, Польшікова Оксана Віталіївна, Плотнікова Олена Анатоліївна та Бірюк Ольга Іванівна. Нам є чим похвалитися. Дітями конкурси дають велике нахнення, тому що дуже хочеться, щоб твоя праця і твоя творчість були гідно оцінені. Зараз через неможливість виступати на концертах наживо - конкурси є великою емоційною підтримкою для наших учнів, їх батьків та для наших викладачів. Ми пишаємося нашими юними музикантами, сподіваємося, що ті учні, які зараз до нас прийшли, в цьому навчальному році будуть гідними послідовниками, що вже виступили. І, звичайно, хочеться вірити, що, наразі, ми зможемо виступити і перед заповненою залом глядачів і слухачів оплески, тому що це живе спілкування і його неможливо замінити нічим.

- У скільки років варто видавати дитині вчитися і взагалі про які організаційні питання повинні знати маленькі вступники?
Навчання в школі проходить за Типовою навчальною програмою, затвердженою Міністерством культури України. Діти приймаються до школи з 6 років, але на такі інструменти, як баян, акордеон, гітара, можливо прийняти диток із 8-річного віку, а навіть із 9-річного віку. Навчання проходить за двома строками в роки (б). Діти навчаються грати на музичному інструменті, співати в хорі, грати в ансамблі (якщо це народні інструменти), вивчають елементарну теорію музики і, це уроки сольфеджіо, потім трохи піаніще - уроки музичної літератури. Діти вивчають інструменти різних народів, багато жанрів, стилів та творчість композиторів всього світу. Зараз за допомогою сучасних технологій учні мають змогу на великому екрані дивитися фрагменти опер, балетів, так само фільми з біографією вальсо, а вони ще знають широко обсягнуто, розмаїті, тієї, якої не знають інші діти. По-зримується свідомість загальної освіти отриманню вчитися. Це свідомість є першим кроком для вступу дитини далі своєю професією, або навіть музику професій, таких, як режисер, актор, звукоінженер, а також педагог і т.д. Це свідомість є провідником в майбутньому багатом учням у подальшому навчанні, навіть не пов'язаного з музикою.

- Як бути з обраним інструментом?

Директорка Ворнічеську Наталія Григорівна

- Скільки років Ви вже на посаді директорки школи?
На посаді директорки я вже як 16 років. Я сама навчалася в цій музичній школі і її випускницею. Прийшла сюди працювати після закінчення музичного училища і паралельно здобувала освіту у вищі. В цій школі пройшло майже все моє усвідомлене життя, яке я пам'ятаю. Тому для мене вона є рідною, знаю тут кожний куточок і кожну дитинку. Я їй дуже люблю, бо саме тут проходили найприємніші моменти мого життя. Особливо, коли тобі подобається те, чим займаєшся - ти отримуєш велике задоволення і на роботу хочеться повертатися знову і знову.

- Розкажіть трохи про історію заснування школи, хто були першими директорами і взагалі про сам устрій?
1 січня 1992 року Шосткинська вечірня музична школа була реорганізована у Шосткинську дитячу музичну школу №2, і саме з цього року існує ця школа. Спочатку директором був Соколюк Сергій Сергійович, а з 2002 року був Фатуні Гор Михайлович, ну, я вже третій директор цієї музичної школи. На сьогодні контингент учнів школи становить 134 дитини. В нашій школі діти навчаються за таким фахом: фортепіано, баян, акордеон, скрипка, віолончель, гітара, сольний спів. У нас 3 відділи: фортепіанний - 74 учні, народні інструменти (акордеон, баян, гітара) 34 учні, і музично-теоретичний відділ 23 учні. В школі працює 17 викладачів.

- Як на сьогоднішній день найвагоміші досягнення має школа?
Наші учні щорічно стають переможцями всеукраїнських, обласних та міжнародних конкурсів. В цьому році через пандемію участь у конкурсах брали онлайн як учні, так і викладачі, так і в Україні, але все одно здобували перемоги. За 2020-2021 роки в нас 55 переможців міжнародних конкурсів, 19 перемог на всеукраїнських та 9 переможців на обласних. У грудні 2020 р. учениця по класу фортепіано Світлана Салегіна отримала Гран-прі на міжнародному окцидант - фестивалі "Christmas star" Грузія. Узбекова Дар'я в републіці Білорусь, м. Мінськ на конкурсі "Славянська зустріч" стала лауреатом I ступеня, потім стала переможницею конкурсу републіки Татарстан, м. Казань, також отримала Гран-прі на міжнародному багатонаціональному дистанційному фестивалі - конкурсі "Солія Fest" у м. Паркелав, і ще один Гран-прі на конкурсі Указдані, м. Нур-Султан. Викладачі так

Гран-Прі! Тріо викладачів (Онушко А.О. - сольний спів, Авула О.А. - фортепіано, Грибенюк О.М. - скрипка) отримали Гран-Прі на VII Міжнародному фестивалі конкурсі-мистецтв "SOLOVOIO ART" м. Київ

2021/5/7 15:48

тільки 80-90 грн, а це майже безкоштовно, бо левову частку сплачує місцеве влад.

- Чому Ви обрали саме таку професію?
Я обрала цю професію, мабуть, тому що з дитинства завжди чула пісню. В мене дідусь - самоучка гри на гармонії, а бабуся дуже красиво співала. Не було б такого свята, де б не співали, тому, можливо, музика була для мене з самого народження невід'ємною частиною і, звісно, я захопилася в неї. Коли вже почала навчатися в першому - другому класі в музичній школі, я вже розуміла, що хоч бути викладачем музики і більше нічим. Мені здавалося, що викладачі, які одразу можуть зіграти з листа, - це якісь боги, і це щось наймовірніше, але згодом сама цим навчилася. Ну, і також, я вважаю, що педагогом потрібно народитися, бо тобі повинна подобатися ця справа. Це потрібно просто любити. Якщо душа до цього не тягнеться, то взагалі не потрібно туди йти. В цій професії бувають і злеті, і невдачі, від цього нікого не застрахований, але якщо людина отримує від неї задоволення, то це те, заради чого по-

свої математичні здібності, вчиться просторово мислити, краще запам'ятовує інформацію і різні звуки та мелодії. До того ж, потім швидше засвоюються іноземні мови. Хочете, щоб ваша дитина могла легко спілкуватися і не боялася публічних виступів? Сцена в цьому допоможе, тому що виховує характер. Концертні виступи стануть невід'ємною частиною життя кожного музиканта, при цьому подорожують і тому упевненість, артистичність і витримку. Музична школа - така школа, як і загальношкільна, і тут теж навчається багато дітей. Тому групові заняття, такі, як спів у хорі чи гра в ансамблі, зближують учнів, дарують їм спільний інтерес і, найголовніше, вчать працювати у команді. Музичні заняття виховують відповідальність, дисципліну та вміння правильно організувати свій час. Варто лише подивитися чи заздалегідь успішних людей в будь-якій сфері і запитати, як і займалися вони в дитинстві музикою, хоча б недовгий час? Відповідь гарантовано буде: "так, займалися". Тож, безперечно, музика - це один із найкращих шляхів до успіху.

Юлія ХОБА